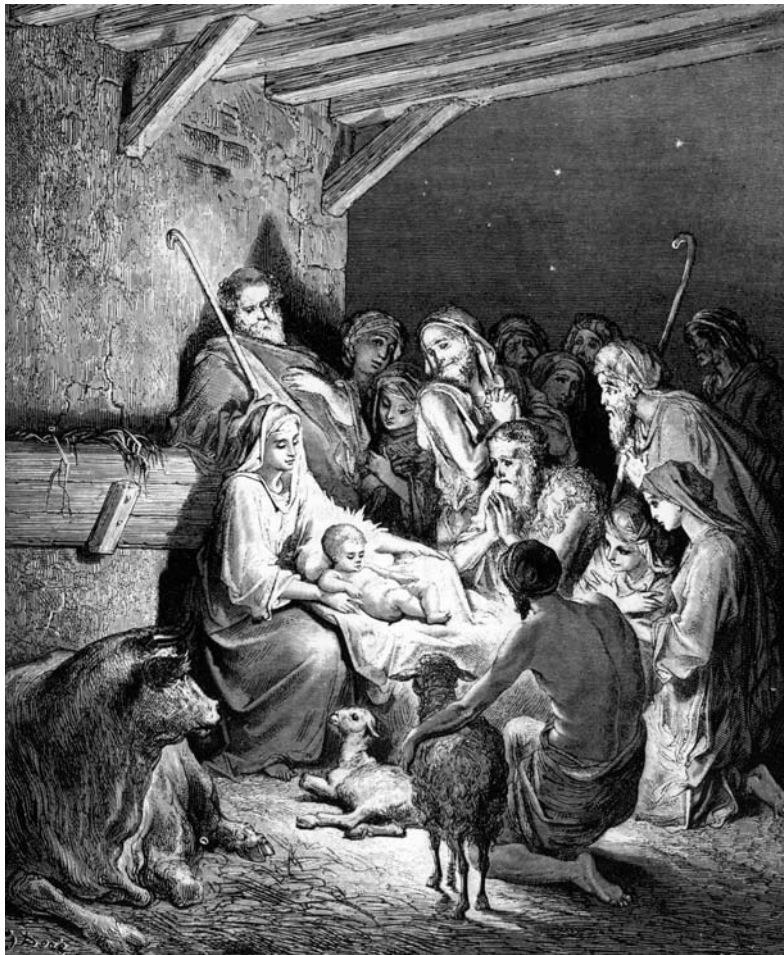

Lov og Evangelium

Nr. 10

DESEMBER 2008

44. årgang

Gustave Doré

«Du skal gi ham navnet Jesus, for han skal frelse sitt folk fra deres synder» (Mat 1:21)

Oppbyggelig blad på evangelisk luthersk grunn

Bladet Lov og Evangelium

utgis av Norsk Luthersk Lekmannsmisjon og blir sendt gratis til alle som sender ekspedisjonen navn og adresse. Bladet kommer med 10 nr. i året. Gaver til bladet kan sendes kasserer i NLL.

Ansvarlig for bladet:
Red.nemnda ved form. Ingar Gangås

Abonnement, oppsigelse og adresseforandring
sendes ekspedisjonen v/Magne Ekanger,
Rofsnæs, 5420 Rubbestadneset
Tlf. 53 42 92 14 – Mobil 412 45 598
E-post: magne.ekanger@bluezone.no

NORSK LUTHERSK LEKMANNSMISJON

ble grunnlagt i 1963 av venner av den luthersk-rosenienske forkynnelse, og ønsker å forkynne Guds ord i skrift og tale både i Norge og ute på misjonsmarken. NLL har ytre misjonsarbeid i Moldova.

Formann: Dag Rune Lid, Furuflaten 30
5600 Norheimsund. Tlf. 56 55 26 72
E-post: drlid@online.no

Sekretær: Ingar Gangås,
Furustua, 7690 Mosvik
Tlf. 74 06 46 50 – Mobil 901 51 234
E-post: ingang@c2i.net

Kasserer: Sara Heian, Fossnes-
veien 13A, 3160 Stokke. Tlf. 33 36 17 75
Mobil 938 49 087 – E-post: sara@heian.se
Bankgiro: 3000 22 26193
Svensk postgiro: 178 84 80-0

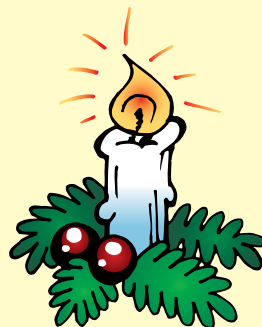
BIBELSKOLEN PÅ FOSSNES

ble grunnlagt i 1992, og eies og drives av NLL. Skolen har både halvårig og ettårig kurs, og det er også adgang til å følge undervisningen i kortere perioder.

Skolen ønsker å formidle tillit til Guds ord og spørre etter de gamle stier (Jer 6:16), samt fremme den arv vi har fra lekmannsbevegelsen og våre lutherske lærefedre.

Adr.: Fossnesvn. 13B, 3160 Stokke
Tlf. 33 36 17 70 – Fax 33 36 17 71
Bankgiro: 3000 16 68516
E-post: bibelskolen@nll.no
Rektor: Per Bergene Holm
3282 Kvelde. Tlf. 33 11 26 96

INTERNETT: www.nll.no

*Redaksjonen
ønsker alle lesere
en velsignet julehøytid
og et godt nytt år!*

*Ditt Ord, o Gud, som doggen kveger
den svake sjel med kraft og fred.
Å, la i hvert et hjertebeget
din himmelbalsam dryppe ned!
La Jesu åker grønnnes smukt,
la Ordet bringe troens frukt!*

*Ditt Ord, o Gud, er sverd og flamme.
Det trenger gjennom marg og bein.
Det vet å knuse, vet å ramme,
er hjertet enn så hardt som stein.
La alle føle rett dets makt,
at synden er det underlagt!*

*Ditt Ord, o Gud, er Østens stjerne,
som fører oss til Kristus inn.
De vise følger den så gjerne
og gledes ved dens klare skinn.
Å, la oss alle lysenes frem
ved den til gledens rette hjem!*

Carl Bernhard Garve, 1825
Sb 590

I denne søte juletid

Av Ingar Gangås

I julesangen «Glade jul, hellige jul», skriver B. S. Ingemann:

Engler synger om barnet så smukt.

Han har himmeriks dør opplukt.

Mange går i kirken på julaften, og synger med på julesangene. De vil ha med seg litt høytidsstemning. Det smukke barnet og uttrykk som «I denne søte juletid», blir ikke forstått. Fortellingen om barnet i krybben blir bare noe søtladent.

I dag er syndenød og frykt for Gud, han som er en fortærende ild mot all synd og som har makt til å kaste i helvete, nokså ukjent for de fleste.

Jesus vekker forargelse

Da Jesus ble født, sto kong Herodes Jesus etter livet. Det lille barnet i krybben måtte forfølges. Satan visste at Jesus var Guds Sønn, og at han var kommet for å sone verdens synd. Gjennom sine håndlangere gjorde sjelefienden alt han kunne for å forhindre Jesu gang til Golgata.

Fremdeles er det slik at ordet om korset vekker anstøt. Hans Nielsen

Hauge (se egen artikkel) ble møtt med fengsel da han fikk kallet til å forkynde evangeliet til det norske folk. Men det glade budskap brakte frihet og frelse med seg. Vi har hatt en rik vekkelses- og misjonstid siden. Nå har hedenskapet inntatt landet vårt på nytt. Bare en liten rest er igjen.

Evangeliet forkynnes for fattige

Motstanden mot de kristne grunnverdiene er sterkt økende. Skal vi som kristne snart inn i forfølgelsen? Vil vi tåle den? Da skal det vise seg hva som holder: Klippen – Jesus Kristus – skal bestå. På dikteren og forkynneren, Edin Holmes gravstein, på Asker kirkegård, står det skrevet:

Den som ham har sett, kan intet friste.

– Ringe synes alt han siden ser.

Den som eier ham, kan allting miste.

– Han begjærer siden intet mer.

Den som har erfart dette store under, og er blitt et Guds barn av bare nåde, kan synge med av et glad hjerte. Tenk, Jesus er kommet, han som be-

Innholdsfortegnelse – Lov og Evangelium, desember 2008

I denne søte juletid. Av Ingar Gangås ..... side 3

Hvorfor finner du ikke fred? Av Ludvig Hope ..... side 5

Hans Nielsen Hauge i vekkelse og varetekt. Av Ingar Gangås .... side 9

Er du på rett kurs? Av H. Gitmark ..... side 16

Hans Adolph Brorsons omvendelse.

Av Jan Endre Aasmundtveit ..... side 18

«Se, jeg forkynner dere en stor glede!»

talte min skyhøye syndegjeld! Jeg som var fortaapt i mine overtredelser og synder, er nå fri fordi Jesus kom, og har tatt straffen for alle mine synder! Porten til himmelen er åpnet! Hva mangler jeg da?

Omvendelsens trange port

Det er å frykte at dagens kristendom er for grunn. Den er ikke rotfestet i bibelen – Guds ord – men i mennesketanker. Veien er ikke så smal lenger. Du trenger så visst ikke å gå inn gjennom omvendelsens trange port, for Jesus vil ha alle, akkurat slik som du er, heter det. Men det er forskjell på å komme til *Jesus* slik du er, og komme til *himmelen* slik du er! Intet urent skal komme inn der. Budskapet fra

Herrens munn lyder: «Omvend dere, for himlens rike er kommet nær!» Til Nikodemus lød det: «Du må fødes på ny»! Det samme kallet gjelder deg!

En stor glede

«Se, jeg forkynner dere en stor glede», sang engelen. Dersom du lukker Jesus inn i ditt hjerte denne julen, og tar imot ham med glede, vil det forarge den gamle slangen – djevelen. Men det er glede i himmelen over hver synder som vender om. Og det gir gjenklang hos alle Guds barn her på jorden!

Da vil du få en ny grunn å stå på, og en ny kurs å følge! Hjertet ditt, som før ikke talte evangeliet, vil fryde seg i ordet om korset. Forargelsen er blitt vendt til glede – evig glede!

L&E

Hvorfor finner du ikke fred?

Av Ludvig Hope

Tekst: Matteus 2:10-12.

En stjerne var veiviser for de vise menn i Østerland.

Til i dag har ingen vitenskapsmann funnet veien denne stjernen fulgte. Heller ikke har noen funnet selve stjernen som lyste vismennene inn i stallen hvor de møtte verdens frelser. En har vel god grunn til å tvile på om noen noen gang vil finne den.

Den som søker skal finne

De som kjenner denne vakre fortellingen vil alltid deles i to flokker: De som tviler og de som tror.

Men hva skulle være i veien for at han som kan bo i ord, i ild og i skodde, også kan stige inn i en stjerne og gjennom den føre spørrende og lengtende hedninger til Jesus? Han som gir lys til alle myriader av stjerner, kan ikke han lage en vei for alt som rører seg i verdensrommet? Kan ikke han lage en ny vei for en ny stjerne? De som tviler på dette, tror heller ikke på en allmektig Gud.

Ut fra denne fortellingen om vismennene fra Østerland, lyser det imot oss en stor trøst. Trøsten er den at de som ærlig søker sannheten, kan Gud på forunderlig vis føre frem til lyset.

Jeg kan ikke løse den gamle gåten, om en ærlig hedning kan møte Frelseren uten gjennom Guds ord. Så mye er sikkert, at Gud har ikke vist oss

noen annen vei. Men på den annen side er det likeså sikkert at Gud har mange underlige veier som han kan bruke, om han vil.

Hvordan vismennene fikk vite ved å se på stjernen at den store kongen var født i Jødeland, får vi ikke greie på før vi møter dem i det evige liv. Men vi vet at Gud sendte en engel til hedningen Kornelius, og til hoffmannen hos dronningen av Etiopia sendte han Filip. Begge disse søkte fred, og Gud ga dem hjelp på underlig vis.

Hva skulle være i veien for at han kunne det, han som er allmektig?

Jo, han kunne, og han kan det den dag i dag.

Hvorfor er det så mange som ikke finner?

Også nå er det mange som søker etter sannheten, Jesus. Og ikke så rent få finner ham.

Men mange kommer aldri lenger enn til å søke etter Frelseren. De finner ham ikke, selv om de kjenner Guds ord og veien til frelsen fra de var små.

Her tenker jeg ikke på den store masse, som verken bryr seg om Gud eller satan. Jeg tenker på de alvorlige, religiøse mennesker som går i kirke og bedehus søndag og hverdag år etter år og aldri kommer lenger enn til å høre om og spørre etter Frelseren.

Det er så sant som det står i salmen:

*På jorden er en liten hjord
som haver for seg Herrens Ord
uti den kristne kirke.
Men deriblant der finnes skal
til denne dag et ringe tall
som Gud i sannhet dyrke.*

Hva kommer det av at mange aldri finner frem?

Søke av hele sitt hjerte

Et eller annet sted må det være en brist i sjelen. Det må være et skjult rom som slike ikke vil låse opp, verken for Gud eller mennesker. De må ha et delt sinn, en uærlig hu. De stanser på det avgjørende punktet. Når de skal stige over grensen, smyger de unna. Det er kanskje en synd de ikke vil slippe, en kamerat som holder dem tilbake, et delt hjerte som sier *nei*.

Så tror du altså at du skal få smyge deg innom døren i Guds rike med et delt hjerte? Men det går ikke.

Jesus Kristus, som er sannheten og livet, kan frelse fra all synd, men han kan ikke bo i et delt hjerte, et hjerte som vil ha både synden og Kristus.

Den som søker meg av *hele* sitt hjerte, skal finne meg. Det Ordet står fast.

Alle dere som søker frelse uten å finne, vil dere ikke en gang gå frem for Guds åsyn med alt uten tanke for annet enn dette ene: Å finne frelsen, samme hva det måtte koste?

Å miste sitt liv for å berge det

Hvor mange det er som går et stykke på veien, men stanser opp når de

skal stige over grensen? Da blir det for alvorlig, da blir det for mye *pietisme* og *fanatisme*, og så sier de *stopp*. Når en kommer så langt at en må miste livet for å berge det, vil en ikke være med.

Og så kommer en aldri lenger.

Det går mengder av mennesker som spør og spør og spør, og sviver rundt i ring som en bjørn i bur, som ser maten utenfor gitteret, men ikke kan få tak i den.

For de fleste av disse ender det med at de slår seg til ro i den store, rommelige sekken som heter *religiositet*. De blir med i et eller annet kristelig eller kirkelig arbeid og går stadig på møter og til gudstjenester. Det er som en sva-lende salve på et blødende sår, en vug-gesang for den urolige samvittighet.

Og det verste av alt er at de får medhold og trøst fra mange preke-stoler. Det står leiesvenner på mer enn én prekestol og roper ut til folket at disse som aldri kom over grensen er gode kristne. De sier: Fred! Fred! – og det er ingen fred.

For en straff alle disse falske trøstere en gang vil få, når de skal møte Gud og alle de mennesker de har ført vill!

Du som vil bli en kristen, må sette *livet* inn. Du må kaste alt annet til side for dette ene å rive Guds rike til deg. Selv det beste i livet må bort, hvis det hindrer deg fra å nå frem til Gud. Paulus sier: «Det som var meg en vinning, har jeg for Kristi skyld aktet for tap». *Han* vant frem.

Det skal du også gjøre.

De tre vise menn så en stjerne i Østen

Stjernen skal lyse deg frem til Frelseren. Da kommer Guds Ånd og tolker Jesus for ditt hjerte, og du er frelst. Ingen kan si hvordan dette går til. Det er livets store under: En synder født av Gud. Men for deg er det nok at du har funnet ham og er frelst.

En ny vei gjennom livet

Ordet i dag gir oss enda en lærdom som vi vil stanse ved.

De vise menn fikk av Gud tro for at de skulle dra en annen vei hjem enn den de kom. Dro de samme veien tilbake, ville de møte Herodes som søkte å ta livet av Frelseren de hadde funnet.

Jesus var i fare da han ble født til verden. Han er også i fare hver gang han blir født i et synderhjerte. Derfor

kan heller ikke vi gå den samme vei som før, om vi vil at Jesus skal leve i oss.

Vi må gå en ny vei og søke et nytt selskap. Gjør vi ikke det, vil det være vanskelig, ja, helt umulig å eie den Frelseren vi har funnet.

Mange har ment, og mener den dag i dag, at de kan nok være kristne uten å gå en ny vei, uten å gi opp det gamle selskap, de tidligere kameratene.

Og merkelig nok: Som Herodes ville at vismennene skulle komme til ham når de hadde funnet Jesus, vil verdslige mennesker også ofte nå at vi skal komme og være sammen med dem som før, når vi er blitt kristne.

De kommer så dårende og tilsynelatende kjærlig når de ikke vil slippe

«Den som ham har sett, kan intet friste. Ringe synes alt han siden ser»
(Edin Holme)

oss. «Dere kunne kanskje vinne oss også. Dere vil vel ikke gå fra oss nå, når dere tror dere er blitt bedre enn oss?»?

Hva samfunn har lys med mørke?

Mange lot seg dåre, og så ble det ikke noe klart skille mellom kristendom og verdslighet. Kristendommen hos disse ble en blanding. Til slutt var det nesten ingenting som var synd lenger, fordi den Jesus som var født i hjertet, var myrdet. Eller rettere sagt: Du har mistet din Frelser, og dermed gudslivet.

Denne faren lurer på en spesiell måte på oss kristne som lever nå. Den mørke pietistiske tid, da nesten alt var

synd, er nå over. Nå holder vi på å gå for langt til den andre ytterlighet.

Den kristne ungdom skal være sammen med den verdslige, i lag og lek, og det som verre er: I stedet for *frisinn* blir det *lettsinn*, i stedet for sømmelige kledte ungdommer blir det pyntedukker, og i stedet for kristendom blir det en grå sammenblanding som ikke hører hjemme noe sted.

Om min røst kunne høres, ville jeg rope ut til alle kristne og advare mot denne avveien. Den er farlig, langt farligere enn mange tror. Jeg vet den er det, fordi jeg har prøvd den og advarer andre av egen, dyrekjøpt erfaring.

Det er bedre å være litt for mye enn for lite redd.

Det ene nødvendige

Søk samfunn med Gud i bibel og bønn, og søk selskap med Guds folk. Den veien er det du og jeg skal gå. Gå så ut blant dine medmennesker som en kristen, og la dem ikke dra deg til seg, men dra du dem til Jesus.

På denne veien får du kraft til å nå hjemlandet – fri og frelst.

*Kom, brødre, la oss haste,
vår aften kommer nær.
Vi verden fra oss kaste,
og alt som hefter her.
Kom, la oss fatte mot,
i Åndens kraft å vandre
til himlen med hverandre,
så blir vår ende god.*

Fra huspostillen «Mot målet»,
Lunde forlag, 1926.
Undertitler ved I. G.

Hans Nielsen Hauge i vekkelse og varetekt

Av Ingar Gangås

Mange kjenner til at Hans Nielsen Hauge (1771-1824) skrev salmen, «Jeg er hos Gud i nåde», mens han satt som fange i rådhusarresten i Trondheim julen 1799. Men ikke alle vet at Hauge satt fengslet ikke mindre enn ti ganger. Det kostet å følge Guds kall.

Frykt for lekfolkets husmøter

Konventikkelplakaten av 13. februar 1741, var ment som et middel til å hindre sekterisme, og skulle lovregulere lekfolks rett til å reise rundt å forkynde evangeliet. Tanken var at sognepresten i hvert enkelt sogn skulle holde kontroll med at husmøtene («konventiklene») gikk riktig for seg. Men mange av datidens prester representerte vanekristendom og rasjonalisme, og når vekkelseskristendom og geistlig religiøsitet tørnet sammen, var det ikke alltid at konventikkelplakaten virket etter sin hensikt. Den ble heller en tvangstrøye mot fri utbredelse av evangeliet. Mange omreisende predikanter måtte i forhør og fengsel. Blant folk flest, og etter hvert mange av de geistlige samt landets embetsmenn, ble oppfatningen at denne loven måtte fjernes. Men det skjedde ikke før 27. juli 1842. Da hadde Hans Nielsen Hauge og mange andre lekforkynnere både i Danmark, Norge og Sverige, vært gjenstand for unødige arrestasjoner og mye lidelse.

Motstand mot omvendelsesforkynnelse

Andreas Seierstad forteller i boken «Kristen sang og musikk», som ble utgitt på Runa forlag i 1962, at «Hauge møtte motstand og forfølgelse fra første ferd, særlig fra slike som kjente brodden i hans forkynnelse, omvendelseskravet, og som ikke ville bøye seg for det. Dessuten reagerte ofte de førende i samfunnet mot det nye og uvanlige i Haugebevegelsen, som til dels sprenget gamle, halvdøde lovregler og kjentes som noe revolusjonært, fordi det kom fra den umyndige underklassen og fikk så store dimensjoner. Ofte ble Hauge utskjelt, tre ganger slått av sinte embetsmenn, en gang spyttet på, og ti ganger satt i fengsel eller tukthus».

Hauge skriver selv i boken «Reiser» i 1816: «Jeg har saaledes til denne Tid udstaaet 10 Arrester eller Hæftelser, foruden denne sidste, der varede paa 11te Aar, 3de Gange været slagen; flere Gange været efterstræbt og har ved Guds Bistand undgaaet det mig tilsignede Onde; mangfoldige Gange har jeg været beløien paa Ære, gode Navn og Rygte. Gud give mig Naade til at bede for mine Modstandere, og ville dem vel for deres Uvillie mod mig».

Hauge kunne ikke akseptere at det var nok å kunne sin barnelærdom, leve pent og pyntelig, være døpt, gå i kirken, og ta imot nattverden, så skulle

alt være i orden slik at Gud kunne mota oss i nåde.

I en av sine bøker skriver han: «Al denne Selvtrøst vil en have det evige Liv for». Han hadde selv opplevd hva omvendelse var, og han visste at den slags trøst blåste bort som agner når Den Hellige Ånd begynte sin gjerning i sjelen. Da må all egenrettferdighet på alteret, og det blir ikke fred i samvittigheten før en får hvile i Guds nåde og syndenes forlatelse.

Når Guds ord sier: «Omvend dere og tro på evangeliet!», måtte Hauge understreke den første delen av verset, for han visste at folk flest helst ville smette utenom den trange port. Denne poengtering vekket forargelse og stor motstand.

En brann i hjertet

Etter den store opplevelsen som 25-åring, 5. april 1796, var det tent en ild i Hans Nielsen Hauge: Han måtte ut og vitne om frelsen i Jesus.

Han skriver selv om det som hendte: «Engang som jeg arbeidede under

aaben Himmel, sang jeg udenad paa den Psalme: 'Jesu, din søde Forening at smage'. Da jeg havde sunget det andet Vers: 'Styrk mig ret kraftig i Sjelen derinde', blev mit Sind saa opløftet til Gud at jeg ikke sandsede mig eller kan utsige hva der foregikk i min Sjel: thi jeg var udenfor mig selv, og det første min Forstand samlede sig, da fortrød jeg paa at jeg ikke havde tjent den kjære og over alting gode Gud, og at jeg nu syntes Intet i Verden var at agte. At min Sjel følte noget Overnaturlig, Guddommeligt og Saligt, at der var en Herlighed som ingen Tunge kan utsige, det mindes jeg til denne Dag saa klart som det skulde skeet for faa Dage siden, – da det dog nu er 20 Aar forløben siden Guds Kjærlighed saa overvættets besøgte mig. Ingen kan heller fradisputere mig dette; thi jeg veed alt det Gode i min Aand som fulgte paa fra denne Stund, især den inderlige brændende Kjærlighed til Gud og min Næste, at jeg havde et ganske forandret Sind, en Sorg over alle Synder, en Begjærlighed at Menneskene skulde blive deelagtige med mig i samme Naade, en særdeles Lyst til at læse den hellige Skrift. (...) Jeg vilde nu gjerne tjene Gud, bad at han vilde aabenbare mig hva jeg skulde gjøre. Det gjenlød i mit Indre: 'Du skal bekjende mit Navn for Menneskene'».

Hauges testamente

Over alt hvor Hauge kom, var han glad for å treffe trosbrødre. Det gav «kveik i hugen». Han var glad i vennesamfunnet. Flokkene måtte næres slik

Privat gave

Vi er blitt underrettet om at privat gave på 700 000 kr (opplysning i oktobernummeret) er gitt både fra Margrethe Skumsnes og hennes søster, Aslaug S. Bøhn, Norheim-sund. Vi takker hjertelig for gaven, og beklager at ikke alle opplysningene kom med! *Sekr.*

at de ikke mistet den indre åndskraft, men kunne leve sammen i en god broderånd, med brodertukt og sann omsorg for sjelene.

For å gi sine venner gode råd, skrev han i 1821 en bok som han ville skulle publiseres etter sin død. Dette «Testamente» formante de troende til spesielt

å være nøye med hvilke bøker de leste, og hvilke forkynnere de slapp til på talerstolen. Han minnet om at han hadde holdt seg til den evangelisk-lutherske lære «efter den ægte Augsburgske Confession».

Hauge ville forkynne «Kristus for oss» og «Kristus i oss». Både Jesu forsoningsverk og det kristne livet, var typiske tema. I 1799 gav han ut et skrift som han hadde oversatt fra tysk. Tittelen var: «Jesu Christi Forklaring i Sielen», og den kom i tre opplag. Forfatteren som er oppgitt, er den tyske, pietistiske presten Friedrich Eberhard Collin (1684-1727), og det heter i forordet: «Det er sanneligt nødvendigst at Christus med sin Retfærdighed og for-tieneste formedelst Troen bliver lagt til Grundvold i Hiertet».

Mer evangelisk i hjertet enn i munnen

Hauges kall var først og fremst å kalle til omvendelse. Det var mye død vanekristendom. Forkynnelsen hans måtte derfor få preg av formaning og lovforkynnelse.

Ola Rudvin har skrevet en biografi om Hauge, kalt «Nybrottsmannen frå Tune», utgitt på Lunde forlag i 1971. Han skriver: «Når Hauge kom inn på dei evangeliske grunnsanningane, førde han klår og tydeleg tale og skilde rett mellom lov og nåde. Det same kom til syne i sjelesorga hans».

Rudvin har vidare et avsnitt der han forteller: «I 1880-åra skjedde det ei avgjort vending i evangelisk lei innan haugianismen. Mange av dei fremste

*Jesus, din søte forening å smake,
lenges og trenges mitt hjerte og sinn.
Riv meg fra alt det meg holder tilbake,
dra meg i deg, min begynnelse, inn!
Vis meg med klarhet min avmakt og
møye.
Vis meg fordervelsens avgrunn i meg.
At seg naturen til døden kan bøye.
Ånden alene må leve for deg.*

*Styrk du meg kraftig i sjelen her inne,
at jeg kan kjenne hva Ånden formår!
Styr du min tunge og tankene mine.
Led meg og lokk meg så svak som jeg
går!*

*Meg og hva mitt er, jeg gjerne må
miste,
når du alene i sjelen vil bo.
Og seg omsider på døren må liste,
alt som forstyrrer i hjertet min ro.*

*Nådigste Jesus, nu vil jeg meg binde,
ved dine løfter, din trofaste pakt:
Hver den som beder og leter, skal
finne!*

*Så har de sanndrue lepper jo sagt.
Jeg vil med kvinnen fra Kanaans egne,
rope i lengsel og aldri bli still.
Før du på bønnen til slutning må
tegne:*

Amen, ja, amen, deg skje som du vil!

Sb 522:1-2+6

haugianske forkynnarane (Elling Eielsen, Anders Haave, Mads Wefring og mange fleire) slutta med den ein-sidige formaningstalen og la vekt på ei meir fullødig evangelisk forkynning. Det var reint rosenianske tonar som tok til å lyde, endå det var lenge før den rosenianske vekkinga tok til. Sjå berre kva Berte Canutte Aarflot kunne skrive i 'Troens Frugt' i 1836:

*O du Guds Lam, o Jesus Krist,
som bar al Verdens Synder.
Det rette Tilfluktssted du est
for hver beengstet Synder.*

*O skynd dig hen til Naadens Flod
og lad dig der forbinde.
Du skal i Jesu røde Blod
en livets Balsam finde.*

*Bring intet med hvorved at du
vil Salighed fortjene,
men med begjærlig Sind og Hu
hold fast ved ham alene!*

Rosenius sjølv kunne ikkje ha kome med meir evangelisk innbyding. Og det merkelege er at det nye kom ikkje som brot med, eller motsetning til det gamle, men som naturleg framvokster, og prova såleis at den gamle haugianismen var meir evangelisk i sin djupaste grunn enn det kunne sjå ut til».

Evangeliet i hjertet eller i hodet?

I neste kapittel i boken, «Den haugianske linæ», forsøker Rudvin å tegne et bilde av haugianismen slik

den utviklet seg etter Hauges død. Han skildrer noe av forskjellen på de eldre haugianerne, som han mente var i mindretall, og de mer «evangeliske». Her er bildet såpass sammensatt at det sikkert ikke er alle som vil være helt enige i hans fremstilling.

Men det er interessant å se hva den kjente lekmannsforkynneren, Paul Gerhard Sand (1848-1911), skrev i 1880, i skriftet «Den gamle og den nye Retning. Nogle Ord i Anledning af Striden mellem Guds Børn». Han forsvarte haugianerne og mente at mange av de nye evangeliske gikk altfor langt i den strenge dommen sin:

«Det hersker en forfærdelig Dømsesyge hos nogle evangeliske Kristne. Der paastaaes at f. Eks. de gamle Haugianere alle sammen var Lovtrælle.

Hva de gamle Haugianere angaar, da var visselig Retningen i det Hele noe lovisk, ligesom Evangeliet ingenlunde kom til sin Ret i Forkyndelsen, men størstedelen af dem levede dog visselig paa Naaden i Kristus. De tog det strengt med sin Helliggjørelse og stred trolig mod Synden, hvilket havde til følge, at de udmattedes og udtømtes paa sit Eget og blev nødt til at hænge fast ved Ordet om den frie Naade.

Medens mange nufortiden paa Grund af den mer klare Forkyndelse ere udsatte for at faa mer Evangelium i Hovedet end i Hjertet, var de omvendte før for en stor Del Tilfælde, det vil sige: De Gamle havde mer Evangelium i sit Hjerte end i Hovedet».

Lydig mot Gud og øvrigheten

Over alt hvor Hauge vandret, la han vinn på å rette seg etter øvrigheten, som var innsatt av Gud. Men alltid måtte han lyde Gud mer enn mennesker.

Det var like oppunder jul i 1799. Hauge var kommet til områdene rundt Trondheim. Vennen, Lars Hemstad, som selv reiste rundt og forkynte, fikk da et uforglemmelig møte med sin læremester. Vi tar med et utdrag (i bearbejdet form) fra Hauge-biografien som Jakob B. Bull har skrevet, og som ble utgitt på «Steenske Bogtrykkeri og Forlag» i 1908:

«– Når kom du hit nord? spurte Hauge.

– I går, svarte Lars Hemstad. Jeg ble sendt hit til Trondheim fra Inderøy, hvor fogden arresterte meg. Vakten, som skulle følge med, ble borte på veien, så jeg kunne godt ha strøket min vei, men jeg fant det rettere å gå hit å melde meg, og så gikk jeg rett til stiftsamtmannen, grev Moltke. Han slapp meg fri».

Etter å ha fortalt Hauge om vennen Niels Riis, som hadde sittet inne på tukthus i Trondheim i tre uker, men som nå var satt fri og fortsatte sin forkynnervirksomhet i Meldal, samtalte de to om det som hadde stått i avisen, Trondhjemske Tidende, dagen i forveien:

Trondhjemske Tidende – året 1799

«Den berygtede Hans Nielsen Hauge, Ypperstepræsten og Hovedsmannen for den hellige Bande, som flakker omkring og skal have fordelt seg i Landet, er ogsaa hidkommen, men er dog endnu ikke i Arrest. Saa-danne Mennesker kunne blive skadelige for den offentlige Sikkerhed, dersom de ville, og hvo indestaar os for, at de ikke engang kunne faa Sligt i deres Hoveder? Især naar et Sprog af Bibelen skulde give dem Medhold; thi med Bibelen kan man jo bevise alt, hva man vil. (...)

Det er derfor at haabe, at disse hellige Landstrygere med alvorlige Midler skulle standses i deres Fremfærd og som virkelige Løsgjengere transporteres til Tugthuset».

Neste dag meldte Hauge seg hos politimester Klingenberg, som gav ham nødvendig påtegning i passet, slik at han kunne oppholde seg lovlig i byen. Vel ute av døren, kom imidlertid politimesteren på andre tanker, og spurte ham om han var den kjente lekpredikant Hans Nielsen Hauge. Så bar det videre til stiftsamtmann grev Moltke, hvor han ble kryssforhørt om sin virksomhet i byen, og kalt en løsgjenger. Vi siterer videre fra Jakob B. Bulls bok:

«– Jeg er ingen løsgjenger, svarte Hauge. Jeg er kommet hit for å få trykt mine bøker, og det må vel være lov her som overalt ellers i landet. →

– Hos hvem skal bøkene trykkes?
spurte grev Moltke.

– Hos boktrykker Stefanson, svarte Hauge.

– Bøkene skal i så fall forsegles og sendes tilbake sammen med deg, sa stiftsamtmannen.

– De får gjøre som De finner for-
svarlig, svarte Hauge.

Stiftsamtmannen, grev Moltke, kjente seg forunderlig påvirket av Hauges ro og mildhet.

Han så bort på politimesteren. Så gav han seg til å gå fram og tilbake i rommet, mens han grunnet.

Endelig vendte han seg mot Hauge.

– Du kan gå, sa han, og nikket vennlig til ham.

– Jeg takker stiftsamtmannen, svarte Hauge, men hva med bøkene?

– Dem kan du trykke!

Hauge gikk, med blikket festet på politimesteren.

Men da Hauge var gått, vendte hans eksellense, grev Moltke, seg langsomt mot politimesteren.

– Jeg vil si Dem noe, Klingenberg, sa han nesten beveget:

– Denne Hans Nielsen Hauge er en ganske merkelig mann.

– En farlig mann – siden han kan vinne selv Deres Eksellense – svarte politimesteren.

Grev Moltke smilte».

Motstand fra prest og biskop

Presten Steenbuch i Melhus og biskop Schønheyder i Trondheim, lot seg ikke påvirke av Hauges vinnende

vesen. De mente at han måtte fengsles snarest på grunn av sitt løsgjengeri. Dette var sannsynligvis i desember. Det ble sendt arrestordre til Leinstrand, hvor Hauge befant seg. Men lensmannen der, Iver Monsen, var en venn av Hauge, og ville ikke pågripe ham. Da gikk Hauge til Trondheim for selv å melde seg for øvrigheten. På den måten ville han spare lensmannen. Hauge møtte opp hos stiftsamtmannen den påfølgende dag, sammen med Hemstad, og det gikk ikke lenge før de begge satt i arresten. Der ble de sittende helt til slutten av januar neste år, da det falt dom i saken. Hauge ble dømt til en måneds tukthus, og Hemstad, som var militær, fikk en måneds festningsarbeid.

Julestemning i fengselet

Slik gikk det til at Hans Nielsen Hauge satt i rådhusarresten i Trondheim og skrev sin julesang i 1799. Sangen har blitt til velsignelse for mange. Den er et sterkt vitnesbyrd om ekte glede. Bare den glede er sann, som springer fram fra et gjenfødt hjerte. De ytre omstendigheter kan være så forskjellige. Men å ha fred med Gud i en god samvittighet, i forvissning om frelse for Jesu skyld, gir grunn til virkelig lovsang.

Domfellelse lille julaften 1814

Hauge vandret fra sør til nord, og fra øst til vest, over det meste av Norge. Men høsten 1804 ble det brått slutt, da det kom arrestordre fra København. Han ble tatt i Hokksund,

*Jeg er hos Gud i nåde.
Hva skader verden meg
om den en stund får råde,
og stenger meg min vei?
Om den mitt legem binder
i fengslets mørke skjul,
dog Ånden overvinner,
og holder glad sin jul.*

*Den onde flokk ei fatter
hva Åndens virkning er.
De møter dem med latter
som har sin Jesus kjær.
De vil ei se og kjenne
hva tjener dem til fred.
Men det er blindt å renne
i mørkets avgrunn ned.*

*Vår Gud oss trofast lover
at han hver sjel vil fri,
som her i livet vover
å vandre sannhets sti.
Som ei seg lar forføre
av verdens falske skinn,
men faste trinn vil gjøre
helt i Guds rike inn.*

*Å, alle søsken kjære,
som er i Herren ett!
Vi bør årvåkne være,
til mandig strid beredt.
Og aldri la oss svike
av verdens falske ånd,
Og ei tilbake vike
for noen trengselsbånd.*

*Guds nåde nu oss styrke
og stå oss kraftig bi,
at vi ham rett kan dyrke
og følge sannhets sti,
og alle våre dage
med et forenet sinn
for ham oss selv forsage,
i himlen trengje inn.*

Sb 346

(Hans Nielsen Hauge,
julaften 1799 i rådhus-
arresten i Trondheim)

og transportert i jernlenker til Rådhusarresten i hovedstaden.

Fra han var 33 til han var 43 år gammel, satt Hauge i varetekt (1804-14), i påvente av dom for sin omvendende forkynnervirksomhet. Det tok tid å hente inn anklager og rapporter fra alle kanter av landet. Noe av tiden satt han i isolasjon, uten lov til å lese og skrive. Det første året slapp han ut i frisk luft bare tre ganger. Til å begynne med fikk han kun rasjonalistisk litteratur og fritenkerbøker å lese. Dette førte til mye kamp og sjelestrid. Fram til 1809 var det streng isolasjon. Da fikk han slippe ut noen måneder for å bygge opp saltkokerier. Det var handelsblokade og krig. Etter dette, fikk han i kortere perioder leve under kontroll og bevoktning, utenfor arrest. Dom falt i 1813. Han ble dømt til to års slavearbeid, og måtte betale alle

saksomkostninger. Hauge appellerte dommen til overkriminalretten. Først lille julaften i 1814 ble ny dom avsagt. Da hadde Norge fått sin egen grunnlov, og resultatet ble noe mildere. Han fikk en pengebot på 1000 riksbankdaler til Christiania bys fattigkasse, pluss saksomkostninger på om lag det samme beløp, men ble ellers frikjent. Helsen hans var imidlertid blitt knekt, økonomien ødelagt, og mange av bøkene hans var blitt hindret utgivelse – inntil videre. Men snart skulle vår-løsningen komme.

Om Hans Nielsen Huges helse var nedbrutt, kunne ingen hindre evangeliets seiersgang. Slik det glade budskap skapte julestemning hos Hauge, tross fengsel og motgang, kom det til å inn-ta mange hjerter med fred i samvittig-heten og fryd i Den Hellige Ånd.

L&E

Er du på rett kurs?

Av H. Gitmark

I Matteus 7:21 finner vi et alvorlig ord av Jesus: «Ikke enhver som sier til meg: Herre, Herre! skal komme inn i himlenes rike, men den som gjør min himmelske Fars vilje».

Jeg skal ganske enkelt fortelle hva jeg opplevde en gang, til disse alvorlige ordene fra Herren.

For 26 år siden ble jeg tilsatt som kaptein på et seilskip i Bahia (Sør-Amerika). Det var min første tur som kaptein, og med det som med alt nytt en begynder med i livet, fulgte også en viss engstelse for at alt måtte gå godt. Min bønn til Gud, min himmelske far, var at han måtte hjelpe meg gjennom alle vanskeligheter. Vi gikk fra Bahia bestemt for Brunswik G. A. for lasting, og alt gikk godt. Vi hadde våre daglige aftenandakter i kahytten med Guds ord, og tok daglige observasjoner for å bestemme skipets kurs.

Etter omlag fem ukers reise kom vi utenfor bestemmelsesstedet, og satte straks flagg for å få los. Men det var ingen los å se.

Da klokken nettopp hadde passert middag, hørte jeg en røst som sa: «Ta observasjon!» Jeg løp straks ned etter instrumentet, og fikk se solen da den var på sitt høyeste. Jeg regnet i en fart ut hvor vi befant oss, og så til min forskrekkelse at vi ikke var utenfor havnen, men et stykke nordenfor. Etter peiling av fyret fant jeg ut at vi var nær innpå bankene, som det var mange av.

Paulus forliste, men satte sin lit til Gud

Øyeblikkelig ble det gitt ordre om at skipet skulle snu. Da vi hadde gjort det, så jeg at vannet var grumset.

Så nær undergangen hadde vi vært. Hadde vi seilt et par minutter til, ville vi visselig stått fast. Jeg måtte ned i lugaren og takke og prise min Gud, som på forunderlig vis hadde frelst oss fra faren. Det var Herrens røst jeg hørte: «Ta observasjon!»

Mon det ikke er mange som har seilt, og seiler den dag i dag, på samme måte, åndelig talt. De tror seg selvskrevne til himmelen. Men de glem-

mer å ta observasjon! Eller med andre ord: De undersøker ikke i Guds ord om det står rett til, så Ordet blir en lykt for foten og et lys på stien. Observasjon var nødvendig under hele reisen, hver dag; men særlig var den nødvendig den siste dagen ved innløpet til havnen.

Slik er det også når du og jeg står ved dødens innløp til evigheten. Da gjelder det å være vasket og rensset i Lammets blod. Kun det gir inngang til himmelens havn.

Da vi var ved det rette innløp, kom det straks los ombord og tok oss inn i den havn vi ønsket, og all fare var over. Etterpå fikk jeg høre av mannskapet at losene hadde sett oss hele tiden, mens vi holdt på å seile på grunn.

De hadde holdt seg skjult bak en pynt, og deres ønske var bare at vi skulle gå på grunn, slik at de hadde fått en enda bedre fortjeneste. Slik er også satan på det åndelige området. Når han ser selvgode og egenrettferdige mennesker, som tror at de kan nå himmelen med sine egne gjerninger, da smiler satan og gleder seg over sitt bytte. Han ønsker bare at de må seile inn i døden på den måten.

Denne opplevelsen har på en særlig måte stått levende for meg siden den dag, og jeg ønsker og ber Gud om at den alltid må følge meg. Jeg vil også inntrengende be deg som leser dette om å ta observasjon, så verken du eller jeg skal bedras for evig.

*Fra boken «Når hjertene bøyes»,
Lunde forlag, 1923*

*Jeg er en seiler på livets hav,
på tidens skiftende bølge.
Den Herre Jesus meg kursen gav,
og denne kurs vil jeg følge.
Jeg stevner frem mot de lyse lande,
med livsens trær på de skjønne strande,
hvor evig sol og sommer er.*

*Men ofte ensom i brott og brann
i uværnetter jeg seiler.
Da ingen kjenning jeg har av land,
og intet fyrtårn jeg peiler.
Men når jeg nær tror mitt skip begravet,
da kommer Jesus på bølgehavet,
om først i siste nattevakt.*

*Når siste storm er en gang ridd av
og hjemmets kyster jeg skimter,
jeg ser i solglans et annet hav,
krystall som funkler og glimter.
Jeg skuer portenes perlerader
og hører englenes myriader
som hilser meg velkommen hjem.*

*La ankret falle! Jeg er i havn,
i ly for brenningens vover!
Jeg kaster meg i min Frelasers favn,
han som har hjulpet meg over.
Og kjente, elskede stemmer kaller,
mens ankeret sakte og stille faller
i evighetens lyse land.*

Henry Albert Tangberg, 1909
Sb 441, v 1+3+5-6

Hans Adolph Brorsons omvendelse

Av Jan Endre Aasmundtveit

Hans Adolph Brorson (1694-1764) er den av våre salmediktere som kanskje har hatt størst betydning og innflytelse på det åndelige livet både i Danmark og Norge. Like fra pietismens første tid og fram til i dag, har mange funnet åndelig veiledning gjennom Brorsons salmer. Men også for Hans Adolph Brorson har det vært en tid uten liv i Guds Sønn. Også han kan vitne om en omvendelse og nytt liv.

Bakgrunn

Som sønn av sokneprest, Broder Brodersen, og hans hustru, Cathrine

Hans Adolph Brorson

Margrethe Clausen, vokste Hans Adolph Brorson opp i et kristent hjem. Han bekjente seg ganske sikkert også tidlig som en kristen. I hans eget «Vita», som ble lest opp ved hans innvielse til biskop i Ribe i 1741, sier han selv at hans foreldre tidlig hadde «anført ham til Guds-frykt». I likhet med sine to eldre brødre, Nicolai og Broder, begynte også Hans Adolph på det teologiske embetsstudiet i København (1712). Mens hans brødre fullførte studiet med glans, gikk det ganske dårlig for Hans Adolph. Lykkeligvis, kan vi kanskje si.

Etter noen års studier i København, ble Hans Adolph liggende syk en hel vinter (1715-1716). Mye kan tyde på at han ikke interesserte seg stort for teologien. I stedet hadde han fordypet seg i studier som filologi, filosofi og historie. Mens Broder hadde fullført teologistudiet på to år, og Nicolai på tre, hadde Hans Adolph ennå ikke fått avlagt noen embetseksamen etter fire år. Til slutt (sommeren 1716) så han seg nødt til å avbryte studiene og reise hjem.

Forberedelsestid (1716-1717)

Den første Hans Adolph reiste til etter oppholdet i København, var sin bror Nicolai. Nicolai var på den tiden blitt sokneprest til Bedsted, et sogn ikke langt unna Randerup, der de hadde vokst opp. Her sto han i en rik

tjeneste. Ikke bare lyktes det ham å samle fulle kirker søndag formiddag. Men også lørdag formiddag, før skriftemålet, var folket i Bedsted samlet under Ordets forkynnelse. Søndagene var godt utnyttet, med katekisasjoner og preken bare noen timer etter høymessen, og bibeltimer i prestegården om kvelden.

Dette må ha vært noe ganske nytt for Hans Adolph. Gjennom sine studier i København hadde han blitt sterkt advart mot den våknende pietismen i tiden. Men nå fikk han møte dette på nært hold. Og for mange av de menneskene han traff her var det salighets-saken som var den aller største.

På den tiden var også Broder på disse trakter. Han hadde nylig vendt hjem fra et studieopphold i Kiel. Broder hadde møtt pietismen der, blant annet gjennom dyktige professorer. Også Nicolai hadde vært på besøk hos sin bror i denne perioden. Det kan synes som dette hadde vært til stor åndelig velsignelse for dem begge.

Ganske sikkert har tiden som Hans Adolph fikk tilbringe hos Nicolai satt sine spor. Noe var blitt sådd i en utmattet og søkende sjel. Et vitnesbyrd om dette finner vi i noen vers som brødrene skrev til Nicolai på hans navnedag det året. Broder hentyder her til at brorens navn (Nicolaus) har betydningen «seierherre over folket». Hans Adolph føyer til noen linjer om at han håper å bli «en del av byttet». Kanskje har Hans Adolph allerede på dette tidspunktet følt seg kalt av Gud, og at han her uttrykker en bønn om at

også han må bli en av dem som Nicolai får lede til liv i Gud – at også han må bli overvunnet av denne «seierherren».

Tiden i Løgumkloster (1717-1721)

Etter et års tid (1717), begynte Hans Adolph som huslærer hos sin morbror, amtsforvalter Nicolai Clausen i Løgumkloster. Her var han lærer for sine to søskenbarn, Johan og Cathrine. Denne tiden ble av stor betydning for Hans Adolph. På den ene side ble den avgjørende, ved at hans kusine Cathrine senere skulle bli hans kone. Men det er også i denne tiden det store Guds under skjer, med hans omvendelse og nye liv i Guds Sønn.

Han skriver selv i sitt «Vita» flere år senere: «Ved denne tiid begynte hand at faae Meere Indsigt i den sande Christendoms beskaffenhed, under adskillige fristelser, i uopphørlige bønner og aandelige betragtninger at smage Evangelii Sødhed...». Mer presis datering gir ikke Hans Adolph Brorson oss, men det er perioden mens han er huslærer i Løgumkloster som synes å ha vært de avgjørende årene. Vi vet ikke mye fra denne tiden i Brorsons liv. Men vi kan allikevel danne oss et bilde ut fra kjennskap til plassen, hans forbindelser, og hva som foregikk i omegnen.

Løgumkloster ligger omtrent midtveis mellom Randerup og Bedsted. Avstanden var ikke lang. I denne tiden har han hatt rikelig anledning til å oppsøke sin bror og svigerinne i Bedsted for åndelig veiledning. Heller ikke langt unna Løgumkloster lå det lille

stedet Øster Højst. Dette stedet hadde blitt et særlig brennpunkt for de vekkelsene som på den tiden hadde spredd seg i området. Her var det en prestesønn og teolog, Enevold Ewald, som hjalp sin far med prestegjerningen. Enevold Ewald hadde i likhet med Broder Brorson, studert teologi i Kiel, men også i Jena og i Halle. Han kom til å få stor betydning for pietismens utbredelse i Sønderjylland.

Vi kjenner til at det har vært nære forbindelser mellom denne Enevold Ewald og Nicolai Brorson på den tid. Og Hans Adolph har neppe vært uberrørt av dette. Sannsynligvis har han også oppsøkt gudstjenestene og de oppbyggelige møtene i Øster Højst.

Sommeren 1721 inntrådte to hendelser som berørte Hans Adolph i særlig grad. I juni dette året mistet Nicolai sin hustru Christine, og i august døde deres stefar Ole Holbech. Christines bortgang må ha gått sterkt inn på alle de tre brødrene. De skriver hvert sitt sørgedikt over henne. Her har vi også det første vi i helhet kjenner fra Hans Adolphs egen hånd.

Selv om dette sørgediktet ikke inneholder de klare vitnesbyrdene om hans Frelser, slik vi finner det i hans senere salmer, kan vi allikevel fornemme at han nå har kommet til klarhet i sitt gudsforhold. Han betegner her sin svigerinnes grav som et paradis. Og dette kan han gjøre fordi Jesus

*Den yndigste rose er funnet,
blant stiveste torner oprunnet.
Krist inn i vår ætt lot sig pode,
blant syndere fagert han grodde.*

*Alt siden vi tapte den ære
Guds billedes frukter å bære,
var verden forvillet og øde.
Vi alle i synden bortdøde.*

*Da lot Gud en rose opskyte
og sæden omsider frembryte.
At rense og reise av døde,
vår vekstes fordervede grøde.*

*All verden nu burde sig glede,
med salmer for Herren fremtrede –
Men mange har aldri fornummet
at rosen i verden er kommet.*

*Forherdede sjele som blive
som torner og tistler så stive,
hvi holder I eder så ranke
i stolthets fordervede tanke?*

*Akk søker de lavere steder,
i støvet for Frelseren greder,
så får I vår Jesus i tale;
Ti rosene vokser i dale.*

*Nu, Jesus, du stetse skal være
mitt smykke, min rose, min ære.
De giftige lyster du døder
og korset så liflig forsøder.*

*La verden kun alt fra mig tage.
La tornene rive og nage.
La hjertet kun dåne og briste,
min rose jeg aldri vil miste.*

Hans Adolph Brorson, 1732
Landstads rev. salmebok 130, v 1-3+5-9

ved sin død har overvunnet dødens makt. Døden er inngangen til den sanne friheten, «...hvor ingen Sorg og Synd sig med vor Fred skal blande». Vi aner at også Hans Adolph har funnet fram til denne freden. Hans Adolph er blitt en kristen.

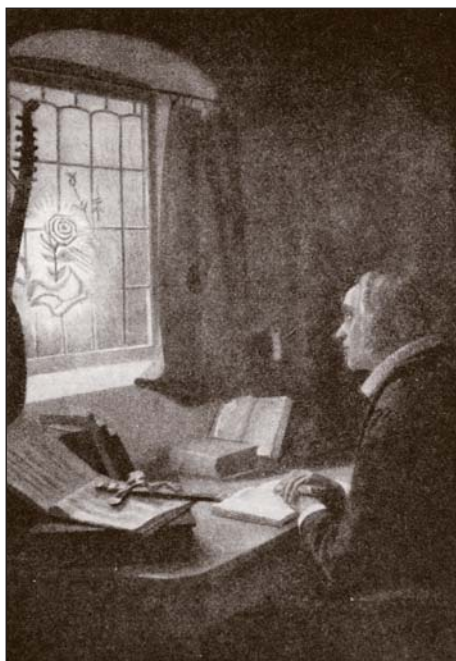
Prestekall og giftermål

Etter at stefaren, Ole Holbeck, som hadde vært sokneprest til Randerup, døde i august 1721, fikk Hans Adolph tilbud om å overta dette embetet. Eneste hindring var at han på dette tidspunktet ennå ikke var teologisk kandidat. I september reiste han til København, og i oktober avla han teologisk embetseksamen (med beste karakter). Det er tydelig at han nå hadde fått en helt annen motivasjon for teologien. Tredje søndag etter påske i 1722 ble han så innsatt som sokneprest på sitt barndoms hjemsted, Randerup.

I november samme året holdt han bryllup med sin kusine fra Løgumkloster. Bruden var da 16 år, og han selv var 28.

«Guds igenfødde, nye, levende siele!»

Flere år senere skriver Brorson en salme som med stor sannsynlighet beskriver nettopp hans omvendelse. Den ble første gang trykket i en av de mange salmesamlingene Brorson ga ut mens han var hjelpeprest i Tønder (1729-1737). Denne samlingen har tittelen «Nogle Psalmer om Troens Grund. (Den anden del)», og kom ut i 1735. Salmen ble senere tatt inn i hans

*Ch. A. Bangs bilde av Brorson –
«Den yndigste rose er funnet»*

salmebok «Troens rare Klenodie» fra 1739.

Brorson innleder salmen med å oppfordre alle Guds barn til å gi Herren æren for det store under han har gjort ved å føde oss på nytt, og gi oss del i det nye livet:

*Guds igenfødde, nye, levende siele!
Møder vor abba i syngende flok,
Herrens nye skabningers liflige siele
Kand i hans lofsang ey øve sig nok,
Lader dog hver sig for Faderen høre,
Hvem der hans naade kand deyligst
kundgiøre.*

→

Videre beskriver han den store forandringen som er skjedd med ham selv. I enkelte framstillinger om Brorson blir denne forandringen nærmest beskrevet slik at han, i møtet med det pietistiske syn på kristendommen, får en ny tilnærming til den kristne tro, i pakt med den tiden han lever i. Men i Brorsons egen beskrivelse, får vi se at det handler om noe mer. Det dreier seg ikke om noe mindre enn en overgang fra døden til livet:

*Onde vi vare, og døde som steene,
Haarde i hiertet som marmor og staal,
Det var din mægtigste styrke allene,
Som os fik reddet, og naaede sit maal,
Lod os ved aanden i ordet fornemme
Frelserens levende-gjørende stemme.*

Midt i den situasjonen som han hadde befunnet seg i, var han blitt vakt opp. Han hadde fått en bevissthet om synd. Dette hadde han nok tidligere hatt en teoretisk kunnskap om, men først nå så han synden slik den er i sitt vesen. Og nå gjaldt det ham selv:

*Ach! hvad vi bleve da selsom til mode,
Nu vi ret kiendte fordervelsens stand,
Da vi tilforne ey andet forstode,
End at os feylede ikke et grand,
Stinkende i vor begierlighets grave,
Da vi formeente dog livet at have.*

Når bevisstheten om synden var vakt, var veien også åpen for at Herren kunne nå inn med sitt Ord – med lovens krav, og med evangeliet om Jesus Kristus:

*Saa man end Sinai mægtig at lyne,
Buldre og tordne af domme-dags skye,
Golgatha blev dog omsider til syne,
Saligheds morgen begyndte at grye,
Da brød hun ud, som af fødselens
smerte,
Det af Guds skabte nye levende hierte.*

Hans Adolph Brorson har neppe opplevd en brå omvendelse. Den beskrivelsen han selv gir, både i sitt «Vita» og i denne salmen, kan tyde på at evangeliet litt etter litt har gått opp for ham. Troen begynte i stor svakhet, som en rykende veke (Mat 12:20), nærmest som en lengsel etter å eie Jesus. Senere har den også kommet til uttrykk i et ønske om å si verden og synden farvel:

*Troen begyndte, den rygende tave,
Hiertets forborgene menneskes siel,
Først i en længsel sin Jesum at have,
Og nu al verden at sige far vel,
Synden hun kiendte som stinkende søle,
Da hun fik vrede og naade at føle.*

Nå har salighets morgen runnet. Gjenfødselsens under er skjedd. Gud har gitt ham et nytt hjerte. Det har Herren utrettet, gjennom sitt Ord, slik at «Frelserens levende-gjørende stemme» nådde også ham.

*Hvo vil nu Herrens udvalde beskyldte?
Gud os i Christo retfærdige gjør,
Her er i Jesu velsignelsens fylde,
Her er Guds naade og himlenes dør,
Troen brød giennem al angestens pile,
Ind i sin Frelseres vunder at hvile.*

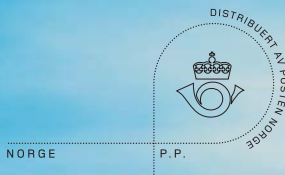
Møteopptak på CD og MP3

Kursuke på Fossnes, nov. 2007:	☐	2256	Per Bergene Holm	Galaterbrevet, del 1
	☐	2257	Per Bergene Holm	Galaterbrevet, del 2
	☐	2258	Sigbjørn Agnalt	Matteus 8:14-17
	☐	2259	Sigbjørn Agnalt	Matteus 8:18-22+23-27
	☐	2260	Sigbjørn Agnalt	Matteus 9:1-8
	☐	2261	Per Bergene Holm	Galaterbrevet, del 3
	☐	2262	Per Bergene Holm	Galaterbrevet, del 4
	☐	2263	Sigbjørn Agnalt	Matteus, del 4
	☐	2264	Sigbjørn Agnalt	Matteus, del 5
	☐	2265	Gunnar Nilsson	Matteus 17:1-8
	☐	2266	Sigbjørn Agnalt	Matteus, del 6
	☐	2267	Sigbjørn Agnalt	Matteus, del 7
	☐	2268	Gunnar Nilsson	Profeten Sakarja, del 1
	☐	2269	Gunnar Nilsson	Profeten Sakarja, del 2
	☐	2270	Gunnar Nilsson	Profeten Sakarja, del 3
	☐	2271	Göran Holmgren	Profeten Elisa (2Kong), del 1
	☐	2272	Göran Holmgren	Profeten Elisa, del 2
	☐	2273	Gunnar Nilsson	Profeten Sakarja, del 4
	☐	2274	Gunnar Nilsson	Profeten Sakarja, del 5
	☐	2275	Göran Holmgren	Profeten Elisa, del 3
☐	2276	Per Bergene Holm	Galaterbrevet, del 5	
☐	2277	Per Bergene Holm	Galaterbrevet, del 6	
☐	2278	Gunnar Nilsson	Profeten Sakarja, del 6	
☐	2279	Gunnar Nilsson	Profeten Sakarja, del 7	
☐	2280	Göran Holmgren	Profeten Elisa, del 4	
☐	2281	Göran Holmgren	Profeten Elisa, del 5	
☐	2282	Gunnar Nilsson	Profeten Sakarja, del 8	
☐	2283	Göran Holmgren	Profeten Elisa, del 6	
☐	2284	Gunnar Nilsson	Luk 8:4-15	
Bibelhelg på Solgry, sept. 2008:	☐	2311	Egon Kattner	Luk 18:1-8
	☐	2312	Per Bergene Holm	2Mos 20:5-6
	☐	2313	Egon Kattner	Tit 2:11-15
	☐	2314	Per Bergene Holm	Rom 2:17-29
	☐	2315	Egon Kattner	Joh 12:1-8
	☐	2316	Egon Kattner	Luk 6:36-42

Bestilling: Bibelskolen på Fossnes v/Daniel Teigen, Fossnesvn. 15, 3160 Stokke. Tlf. 33 36 17 70 / Mobil 928 42 060.

Priser: CD kr. 50 (3 stk. eller flere kr. 40). MP3 kr. 100 (alle taler pr. stevne). Porto kommer i tillegg. Opplys om du skal ha CD eller MP3.

Vennligst gi ekspedisjonen beskjed i god tid ved adresseforandring!

NYTTÅRS- SAMLING

29. desember 2008 – 1. januar 2009
Bibelskolen på Fossnes

Talere: Erik Asdahl, Per Bergene Holm, Lars Fossdal og Asbjørn Fossli
Ledere: Martin Fjære, André Heian og Reidar Heian

Mandag 29. desember:

kl 1900: Møte
Per Bergene Holm

Tirsdag 30. desember:

kl 1000: Bibeltime
Asbjørn Fossli
kl 1130: Bibeltime
Per Bergene Holm
kl 1600: Møte
Erik Asdahl
kl 1900: Kveldsmøte
Lars Fossdal
Offer til misjonen

Nyttårsaften, 31. desember:

kl. 1000: Bibeltime
Per Bergene Holm
kl 1130: Bibeltime
Lars Fossdal
kl 1500: Misjonstime
Per Bergene Holm
kl 2100: Nyttårsmøte
Erik Asdahl
Offer til bibelskolen

Nyttårsdag, 1. januar:

kl 1100: Høytidsmøte
Lars Fossdal
Offer til misjonen

Påmelding innen 20. desember til Sara og André Heian, Bibelskolen på Fossnes, 3160 Stokke, tlf. 33 36 17 75 eller 41 1 01 223.

Opplysninger om priser m.m. fås ved henvendelse.

Unge og eldre er velkomne til samling om Guds ord!